

**Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 29 października 1931 r.
sygn. akt III 1 Rw 1910/31**

- 1) Zrzeczenie się utrzymania przez żonę się w drodze ugodowej jest prawnie skuteczne, gdy nie narusza obowiązku męża dania żonie koniecznego utrzymania. Zrzeczenie się przez żonę utrzymania poniżej granicy koniecznego utrzymania będzie nieskuteczne.**
- 2) Także w przypadku, w którym żona ponosi winę rozdziału, mąż zobowiązany jest zapewnić jej konieczne utrzymanie.**
- 3) Zasada *rebus sic stantibus* winna być stosowana także do roszczeń alimentacyjnych.**

Sąd Najwyższy jako sąd rewizyjny,
pod przewodnictwem sędziego Sądu Najwyższego dra Wajdy,
a w obecności sędziów Sądu Najwyższego Hroboniego i dra Łopuszańskiego, jako sędziów,
w sporze Rozalii ze Stondzików Maksymowiczowej w Opolu, powódki, działającej przez adwokata dr Jana Geldwertha w Krakowie,
przeciw pozwanemu, działającemu przez adwokata dr Hieronima Kruga w Krakowie,
o podwyższenie alimentów z.p.n.,
wskutek rewizji powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie, jako sądu odwoławczego z dnia 21 maja 1931 r., sygn. akt II Bc 281/31, którym ten sąd wskutek odwołania powódki zatwierdził wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 30 stycznia 1931 r., sygn. akt I Cg J1499/30,
po wysłuchaniu wniosku wiceprokuratora dra Wiśłockiego,
na posiedzeniu niejawnym postanowił:

uwzględnić rewizję, znieść zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego i zatwierdzać nim wyrok sądu pierwszej instancji i zwrócić sprawę temu ostatniemu sądowi do ponownej rozprawy i rozstrzygnięcia, przy czym orzec należy też o kosztach przewodu środków prawnych, jako dalszych kosztach sporu.

Uzasadnienie

Rewizji, opartej na przyczynach rewizyjnych z §503 pkt 2 i 4 postępowania cywilnego¹, nie można odmówić słuszności.

¹ Austriacka ustawa z dnia 1 sierpnia 1895 r. o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (Procedura cywilna), Dz.U.P. 1895 poz. 113.

Zrzeczenie się w drodze ugodowej utrzymania przez żonę jest w myśl § 1444 ABGB² prawnie skuteczne, atoli tylko o tyle, o ile nie narusza obowiązku męża dania żonie koniecznego utrzymania.

Moment ten występuje jasno przy porównaniu § 91 ABGB, gdzie jest mowa o przyzwoitym utrzymaniu dla żony, z dekretem z 4 maja 1841 r.³, który zapewnia nawet żonie ponoszącej winę rozdziału konieczne utrzymanie. W tych ostatnich granicach, to jest poniżej koniecznej miary, zrzeczenie się nie rodzi skutków prawnych; poza tym jest ono, jako akt dyspozycyjny strony interesowanej, obowiązujące. Wynikało to z bezwzględnie obowiązujących przepisów, normujących stosunki małżeńskie mające podkład publiczno-prawny.

O ile więc sądy niższych instancji tej najniższej granicy koniecznego utrzymania nie uwzględniły, ocena prawa sprawy nie odpowiada ustawie.

Powódka twierdziła, że z ugodzonych alimentów w kwocie 15 zł nie może wyżyć i przytoczyła dowody na stwierdzenie tego faktu. Sądy nie badały prawdziwości tego twierdzenia i w tym względzie nie poczyniły żadnych ustaleń, mimo, że powódka przytoczyła, iż od czasu zawarcia ugody, tj. od dnia 18 września 1924 r. (Cg XIa 520/24) jej stosunki majątkowe znacznie się pogorszyły, a natomiast stosunki pozwanego doznały poprawy. Nie można też pominąć, że zawarcie ugody zawierającej zrzeczenie się nadwyżki, nastąpiło przed okresem załamania się wartości złotego.

Z natury rzeczy wynika, że zasada *rebus sic stantibus*, przyjęta w § 936 ABGB i przy interesach odpłatnych, winna być stosowana także do roszczeń alimentacyjnych.

Z tych powodów rewizje uwzględniono, zniesiono oba wyroki i zarządzono uzupełnienie rozprawy już w pierwszej instancji, ponieważ wskazany wyżej brak dotyka także postępowania w sądzie procesowym (§ 510 k.p.c.).

[Przytoczone przepisy: § 503 pkt 2 i 4 postępowania cywilnego, § 1444 ABGB, § 91 ABGB, § 936 ABGB, § 510 postępowania cywilnego]

² Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie, Justizgesetzsammlung 1811 nr 946. Oficjalny tekst polski: *Powszechna księga ustaw cywilnych dla wszystkich krajów dziedzicznych niemieckich Monarchii Austriackiej*, Wiedeń 1811, cz. I-III.

³ Hofdecret vom 4. Mai 1841, an sämtliche Appellationsgerichte; zufolge Allerhöchster Entschließungen vom 12. September 1840 und 27. März 1841 über Borträge der obersten Justizstelle, Justizgesetzsammlung 1841 nr 531. Brak tekstu polskiego.